گفت‌وگو

علیرضا سزاوار

مدیر عامل دانش‌بنیان شیمی افشره در گفت‌وگو با «جوان»:

ارزش‌افزوده گیاهان دارویی را ۲۰ برابر بیشتر کردیم

محققان ایرانی موفق شدند برای نخستین‌بار صنایع دارویی، آرایشی و غذایی را از واردات عصاره‌های گیاهی بی‌نیاز کنند. مدیر عامل دانش‌بنیان شیمی افشره در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به اینکه ارزش‌افزوده گیاهان دارویی را ۲۰ برابر بیشتر کردیم، از امکان حذف اسانس‌های شیمیایی وارداتی در صنایع مختلف به‌خصوص صنایع غذایی خبر داد.

فرآوری و تبدیل نکردن گیاهان بومی ایران به محصولات کاربردی موجب‌شده صنایع دارویی، غذایی و آرایشی بهداشتی تمام نیاز خود را از واردات تأمین کنند. محصولات وارداتی که خالص هم نیستند و درصدی مواد شیمیایی دارند. به همین دلیل برخی داروها و مواد شوینده همچنان برای عده‌ای از مصرف‌کنندگان حساسیت‌زا هستند. ماجرای خام‌فروشی همیشه شامل حال گیاهان دارویی هم شده و گیاهان ارزشمند کشت‌شده در کشور به‌صورت خشک صادر می‌شوند. کشورهای واردکننده این گیاهان هم ارزش افزوده آنها را گرفته و با قیمت چند برابری به صنایع دارویی و غذایی ایران می‌فروشند. تاکنون بی‌توجهی به توسعه فناوری و سرمایه‌گذاری مناسب در خصوص گیاهان دارویی، اسانس‌های مختلف و عصاره این گیاهان، بسیاری از شرکت‌های ترکیه‌ای و چینی را به سودهای کلان رسانده‌است. اکنون محققان یک شرکت دانش‌بنیان موفق شدند به فناوری کاملاً اختصاصی استحصال، فرآوری و تبدیل گیاهان بومی ایران به محصولات ارزشمند، کاربردی و پایه صنایع دارویی، غذایی و آرایشی بهداشتی دست یابند.

در همین رابطه مدیر عامل دانش‌بنیان شیمی افشره در گفت‌وگو با «جوان» گفت: از زمانی که فعالیت‌های صنعتی و پس از آن فعالیت‌های تجاری را شروع کردیم، یک بازه ۱۰ ساله طول کشید تا در نهایت به فناوری فرآوری گیاهان دارویی دست پیدا کردیم. در همین روند از اواخر سال ۹۸ هم به سمت تجاری‌سازی فناوری خودمان رفتیم. محصولات تولیدی ما مانند ژرانیول، منتول، لینانول و لیمونن عاری از مواد شیمیایی هستند که در صنایع مختلف کاربرد دارند.

سمیه میرصادقی افزود: ما بر اساس طرح هایی که به دانشگاه شریف ارائه کردیم، سال‌هاست زیرمجموعه پارک علم و فناوری این دانشگاه هستیم. عضو پارک علم و فناوری‌شدن هم بسیار سخت است چون به طور نمونه باید طرح‌هایی ارائه دهیم که هم قابلیت تجاری‌شدن آن و هم قابلیت رقابتی‌بودن آن اثبات و تأیید شود.

وی ادامه داد: تمرکز اصلی شرکت ما بر تولید انواع اسانس و عصاره گیاهان دارویی است. عصاره‌ها به شدت مورد نیاز صنایع دارویی است و اسانس‌ها هم در صنایع غذایی و آرایشی بسیار پرکاربرد هستند. اسانس‌ها و عصاره‌های مورد استفاده بسیاری از مردم شیمیایی و مضر هستند، ولی به دلیل ارزان و در دسترس بودن استفاده می‌شوند. به همین دلیل ما برای اولین‌بار در ایران عصاره‌های کاملاً طبیعی و حتی شمع‌های عاری از مواد شیمیایی هم تولید کردیم. میرصادقی درباره محققان این طرح هم گفت: تیم ما از تعدادی از اعضای هیئت علمی و تعدادی از دانشجویان ارشد و دکترا تشکیل شده‌است. اعضای هیئت علمی از دانشگاه‌های مختلف و در حوزه گیاهان دارویی بسیار زبده هستند. جوانان عضو تیم هم از نخبگان دانشگاه‌های مختلف هستند که در زمینه فرآوری گیاهان دارویی پژوهش‌های با ارزشی دارند.

این پژوهشگر افزود: برنامه ما هم برای آینده توسعه محصولاتمان و همچنین صادرات آنها از هم اکنون است. اسانس‌هایی که ما از گیاهان دارویی استخراج می‌کنیم در صنایع دارویی و غذایی فوق‌العاده پرکاربرد است. مثلاً همین رایحه‌های مواد شوینده دارای درصدی مواد شیمیایی است که ممکن است برای برخی افراد ایجاد آلرژی کند.

تمام شرکت‌های دارویی عصاره با محصولاتی که ما تولید کرده‌ایم، شرکت‌های داخلی دیگر نیازی به اسانس‌های وارداتی ندارند که درصدی از آنها هم شیمیایی است. در محصولات ما از هیچ ماده شیمیایی استفاده نشده و محصول نهایی فقط از فرآوری گیاهی تولید می‌شود. میرصادقی با اشاره به وضعیت کنونی گیاهان دارویی هم گفت: تاکنون گیاه خشک از کشاورز خریداری و مستقیم صادر می‌شد، اما از حالا به بعد ما گیاهان دارویی را خریداری و فرآوری می‌کنیم. با فناوری ما گیاهان دارویی حتی تا ۲۰ برابر ارزش افزوده بیشتری پیدا می‌کنند و با کیفیتی بالاتر از محصولات وارداتی نیاز مردم تأمین می‌شود. در حال حاضر فقط هر سال میلیون‌ها دلار برای واردات یک برند از خوشبوکننده‌های ترکیه‌ای صرف می‌شود. حال آنکه دارای اسانس شیمیایی است، ولی محصولات ما از گیاهان بومی ایران تولید شده و کاملاً گیاهی و عاری از هر نوع ماده شیمیایی است.

نگاه

نقدی بر بحران مدیریت

مدیریت در بحران، هنری است که باید برای آن چاره‌اندیشی درست انجام داد و متأسفانه ما در مدیریت وضعیت‌هایی شبیه سیل‌های اخیر با بحران مواجه هستیم. نه می‌گویند «مدیریت قبل از بحران»، نه می‌گویند «مدیریت پس از بحران» می‌گویند «مدیریت بحران» تا جامعیت آن قبل و بعد را در بر گیرد. فارغ از طرح‌های بی‌سرانجامی که معلوم نیست به کجا برسد، مثل «تغییر ساختار مدیریت سوانح در کشور»، در حالت کلی مدیریت بحران در کشور ما دارای ایرادات اساسی است؛ از جمله اینکه صرف نگاه پسینی بوده و به رویکرد عملیاتی حین یا پس از حوادث اضطراری و غیرمترقبه تقلیل یافته‌است. جوان آنلاین در یادداشتی با در نظر گرفتن تجربه بلایای متعدد در کشور، ضرورت توجه به امر پیشگیری و فعالیت را در عرصه‌های کاهش خطرپذیری و ارتقای تاب‌آوری بررسی کرده‌است. برای خواندن کامل این یادداشت روی QR CODE (رمزینه) کلیک کنید.

پیام جوان

سلام بر شما مخاطبان همیشگی «جوان». این ستون متعلق به شماست. دلگویه‌های شما عزیزان را از طریق شبکه‌های اجتماعی یا شماره ۰۹۱۹۰۹۶۸۵۳۰ یا تلفن: ۸۸۴۹۸۴۴۸ پذیرا و شنوا هستیم. در نظر داشته باشید این ستون را مسئولان و مدیران با حساسیت ویژه می‌خوانند.

اسکن کنید

■ **شهروند – تهران:** استفاده فروشنده‌های دوره‌گرد در تهران از بلندگو برای تبلیغات اجناس باعث مزاحمت برای شهروندان می‌شود. از مسئولان شهری تقاضا می‌کنم نسبت به آلودگی صوتی فروشنده‌های دوره‌گرد در سطح شهر به آنها تذکر جدی داده‌شود و همچنین مکان‌هایی در هر منطقه از تهران جهت کسب درآمد این کاسبان در نظر گرفته‌شود تا در هر ساعت از شبانه‌روز باعث ایجاد مزاحمت برای مردم نشوند.

■ **علیزاده – تهران:** ضمن تشکر از مسئولانی که از مناطق سیل‌زده تهران و استان‌های دیگر بازدید میدانی به عمل آوردند، از رئیس جمهور محترم تقاضا می‌کنم بعد از دیدن مشکلات ناشی سیل فقط به بازدید میدانی اکتفا نکنند و پیگیر رفع این مشکلات هم باشند و از مسئولان ذی‌ربط مطالبه کنند تا هر چه سریع‌تر این مشکلات رفع شود.

گفت و گوی «جوان» با یک کارشناس محیط‌زیست و یک نماینده مجلس درباره اقلیم خشک ایران و سیلاب‌های اخیر

آبخیزداری کلید طلایی مقابله با خشکسالی و سیل

سال گذشته فقط ۷ درصد بودجه آبخیزداری تخصیص یافت!

گفت‌وگو
سجاد آذری

در شرایطی که کشور درگیر بحران خشکسالی و کاهش شدید بارندگی در سال‌های اخیر است، به یک‌باره بارندگی شدید در بسیاری از مناطق کشور سیل ایجاد می‌کند؛ اتفاقی که هر چند میزان آب ذخیره شده پشت سدها را کمی زیادتر از قبل می‌کند، اما خسارت‌های ایجاد شده و بخش زیاد آب‌هایی که بی‌حاصل به دشت‌ها هدایت می‌شود تا در گرمای تابستان تبخیر شود و دوباره به آسمان بازگردد، بار دیگر اهمیت آبخیزداری را برای کشور نمایان می‌کند و حتی موجب شده رئیس جمهور در جلسه هیئت دولت به وزارت جهاد کشاورزی دستور دهد با همکاری سایر دستگاه‌ها لایحه‌ای جامع برای آبخیزداری تهیه کند. مدت‌هاست موضوع آبخیزداری در کشور مطرح است و هنوز به نتیجه نرسیده‌است. به سراغ پدرام جدی، کارشناس محیط‌زیست و مشاور فرماندهی یگان حفاظت از محیط‌زیست کشور و رحمت‌الله نوروزی، عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس رفتیم تا ببینیم چه کارهای انجام شده و چه کارهای باید انجام شود تا بالاخره در ۹۰ میلیون هکتاری که قرار است آبخیزداری در آنها انجام شود، شاهد وضعیت پایداری باشیم.

دلایل بروز سیل اخیر چیست و راهکارهای پیشگیری آن چیست؟

پدرام جدی: اقلیم پدیده‌ای است که با توجه به شرایط توپوگرافی و جوی باید در بلندمدت به آن پی‌برد. این چیزهایی که ما اکنون در کشور خود می‌بینیم، درون اقلیم ما بوده‌است، ولی چون تکرار آن در دوره بازگشت‌های متفاوت و بلندمدت مثلاً ۱۵ یا ۴۰ سال است و سن ما به این میزان‌ها زیاد نیست، فکر می‌کنیم که اتفاقات جدیدی در حال انجام است. البته اتفاق جدیدی در حال انجام است ولی نه اینگونه که همه آنها جدید باشد.

این سیلاب‌ها و بارندگی‌ها هم در کشور ما بوده‌است ولی یک مقداری تشدید شده و بخشی از این تشدید شدن هم مربوط به نقش انسان در گرمایش زمین است. تغییرات اقلیمی تغییراتی هم در کشور ما ایجاد کرده‌است. مثلاً بارندگی‌ها از غرب کشور در سال‌های اخیر به سمت جنوب شرق حرکت کرده‌است؛ البته بارندگی‌ها خیلی در اقلیم ما تغییری نکرده و میزان ورودی ما ثابت است، اما جنس آن مقداری متفاوت شده‌است.

غیر از اینکه جنس بارش عوض‌شده موضوعی که موجب شده حجم خسارات افزایش پیدا کند، این است که ما برای توسعه‌ای که نیاز داشتیم، بدون توجه به شرایط اکوسیستم و طبیعت پیش رفته‌ایم؛ مثلاً در قم مسیر رودخانه را آسفالت کردند و هر چند ممکن است ۲۰ سال هم اینجا باران نیامده باشد، ولی اگر یک روز آنجا باران بیاید، سریعاً سیل جاری می‌شود. در امامزاده داوود و خیلی از شهرها و روستاهایی که الان سیل اتفاق می‌افتد نیز از این دست است که موجب شده ۲۵۵ شهر ما چون در مسیر سیلاب است، در گزند سیل هم باشد.

اگر ما تأسیسات، منازل و توسعه شهری خود را در بستر و حریم رودخانه قرار دهیم، هر چند ممکن است طی ۱۰ تا ۲۰ سال ما را اذیت نکند، ولی شاهد خواهید بود سیلاب با دوره بازگشت ۵۰ ساله عرصه را می‌شوید و می‌برد.

ما در این سیل اخیر شاهد رانش زمین هم بودیم که زمین‌های کشاورزی زیادی را تخریب کرد. در شرایطی که شاید سیل میزان آب را هم افزایش دهد، این وضعیت می‌تواند خسارت‌های کشاورزی جدی هم برای ما به همراه داشته باشد.

ما یک چیزی داریم به نام رانش و یک چیزی داریم به نام ریزش. ریزش عمدتاً در مسیر کوهستانی که جاده باشد بروز و ظهور بیشتری دارد و جاده‌سازی شرایط برای ریزش را فراهم می‌کند که نمونه آن را در جاده هراز و فیروزکوه شاهد بودیم، اما رانش یک پله بالاتر است و یک دفعه می‌بینید بخش زیادی از زمین یک متر یا دو متر پایین آمده‌است. عمدتاً این رانش‌ها در دامنه کوه اتفاق می‌افتد. در دشت‌ها ما شاهد فرونشست هستیم تا رانش و به همین دلیل به زمین‌های زراعی شاید خسارت زیادی نمی‌زند هر چند به زمین‌های باغی یا دیمزارهای پایه کوه رانش خسارت می‌زند، ولی خیلی مزارع را تحت‌تأثیر قرار نمی‌دهد، ولی سیلاب تحت‌تأثیر قرار می‌دهد کما اینکه این بارش سیلابی که داشتیم به خیلی از مزارع و زمین‌های برنج و گندم خسارت‌زده و بعد از سیل هم چیزی آنجا دیگر سبز نمی‌شود.

سیل طبیعتاً یا پشت سدها جمع یا در شهرها مهار می‌شود. بعد از سیل چه اتفاقی خواهد افتاد؟ این خاک‌هایی که شسته می‌شود، چه اتفاقی را به همراه خواهد داشت؟

سیل یک اتفاق غریب در کشور ما نیست. بالاخره بارندگی صورت می‌گیرد و ممکن است سیلاب به همراه داشته باشد. نکته مهم این است که باید سیلاب را مدیریت و سرعت آن را کم کنیم و دامنه خسارت را پایین بیاوریم. دامنه خسارت را پایین آوردن چند راهکار دارد. عمده راهکارها پیشینی است نه پسینی.

باید توجه کنیم یکی از دلایلی که سیلاب اینگونه خاک را می‌شوید به دلیل از بین رفتن پوشش گیاهی است. از بین رفتن پوشش گیاهی می‌تواند به خاطر چرای بیش از حد آن مرتع یا جنگل، قطع بوته‌ها و درخت‌ها یا آتش‌سوزی بیشه‌زار و مراتع باشد؛ یعنی خاک سست شده باشد، وقتی که خاک سست شده باشد بارندگی به راحتی گل و لای را می‌برد و وقتی گل و لای را می‌برد وزن سیلاب بالا می‌رود و به راحتی خیلی از پدیده‌هایی را که جلوی آن هست، تخریب می‌کند. حالا این می‌تواند خانه، درخت چند صدساله یا ماشین باشد.

ما علاوه بر اینکه باید میزان دست درازی و خسارت را به مراتع خود کاهش دهیم، باید کارهای دیگری نیز انجام دهیم که یکی از آنها ساخت سد است. البته نه به تعبیر سازه‌های بزرگ و عظیم بلکه سازه‌های کوچک که ما به آن آبخیزداری می‌گوییم. این سازه‌های کوچک را باید در بالادست انجام داد. یعنی جایی که آب کمی در جریان است. در دامنه‌ها و در بالادست کوه‌ها که یک اینچ یا دو اینچ در ثانیه آب رد می‌کند، به راحتی می‌شود سرعت آب را پایین آورد و سنگ و املاح همراه آن را گرفت تا همین‌طور که پایین‌تر بیاید و به امامزاده داوود برسد.

نکته‌ای که در اینجا وجود دارد، این است که ما در آبخیزداری صرفاً به بحث سازه‌ای آن توجه می‌کنیم در حالی که آبخیزداری فقط بحث سازه‌ای نیست و یک مجموعه‌ای از اقدامات بیولوژیکی و مدیریتی هم هست. مثلاً شما ممکن است در دامنه کوه سنگ‌چینی کنید یا بوته بکارید یا درخت بکارید یا حتی پرچین چوبی درست کنید؛ فقط سازه بتنی منظور نیست.

باوجودهمه‌اینهابرخی‌معتقدهستند بعضی از مواقع آنقدر سرعت و شدت بارندگی در یک محل مخصوصاً در شرایط باران‌های موسمی زیاد است که حتی اگر آبخیزداری هم انجام دهید، پاسخگو نخواهد بود.

دقیقاً، آبخیزداری هم تا یک حدی جواب می‌دهد. ما سدهای خاکی هم در کشور داشته‌ایم که آب آنها را شکسته است. این موضوع یک چیز غیرطبیعی نیست و در ایران و دنیا هم همین است. بالاخره سد یک ظرفیتی دارد، حالا این را آب برده‌است، چکار می‌توانیم انجام دهیم که میزان خسارت پایین بیاید؟ ما یکسری شرایط و تمهیداتی را در نظر گرفتیم که هم آب را ذخیره کنیم و هم سرعت آن را پایین بیاوریم تا خسارت پایین بیاید. حالا تصور کنید باران شدیدی خارج از تصور با دوره بازگشت صدساله اتفاق بیفتد، در اینجا ما باید کاربری‌های خود را یعنی مسکونی، تجاری و خدماتی در حریم و بستر رودخانه دایر نکنیم. حریم البته از رودخانه به رودخانه فرق می‌کند و یک مسئله فنی است، ولی واقعیت این است که این حریم در کشور ما رعایت نمی‌شود؛ مثلاً در امامزاده داوود حیاط آن در وسط رودخانه است و بیش از صدسال است که روی حریم رودخانه را آسفالت کرده‌اند.

با توجه به هزینه‌بر بودن آبخیزداری چگونه باید چنین پروژه‌هایی را مدیریت کرد؟

هزینه‌های آبخیزداری نسبت به سدسازی یک به ۱۰ است. مثلاً شما یک سدی را می‌سازید، هزینه‌های آن می‌شود ۱۰ هزار میلیارد ولی کل بودجه آبخیزداری کشور در یک سال هزار میلیارد هم نمی‌شود. آن هم معمولاً رهبر معظم انقلاب نامه می‌زنند و صندوق توسعه آن را پرداخت می‌کند و بودجه خود سازمان منابع طبیعی در بعضی از موارد ۵۰۰ میلیارد تومان بوده‌است، اما هزینه اصلی برای سدسازی انجام می‌شود و واضح است که هر جا پول هست پیمانکارها، مافیا و میل به سمت آن وجود دارد.

پدرام جدی، کارشناس محیط‌زیست و مشاور فرماندهی یگان حفاظت از محیط‌زیست کشور

رحمت‌الله نوروزی، عضو کمیسیون کشاورزی آب و منابع طبیعی مجلس

در بحث آبخیزداری از چه مقدار ظرفیت چقدر آن انجام شده‌است؟

ما از ۹۱ میلیون هکتاری که مستعد آبخیزداری در کشور داریم، ۳۰ میلیون هکتار آبخیزداری کرده‌ایم. البته این ۳۰ میلیون هم اما و اگر دارد، چون آبخیزداری یک نقطه پایانی مثل سد ندارد که بگوییم سازه را تکمیل کردیم و حالا بهره‌برداری کنیم. آبخیزداری یک مرحله پرفشار دارد که باید کارهایی انجام شود، ولی از یک جایی کارهای آن استمرار و پیگیری نیاز دارد، چون آبخیزداری یعنی کار در عرصه و عرصه هم سطح رودخانه نیست، بلکه همه جا عرصه است. نوک قله، دامنه، پایین کوه، آن روستا و غیره همه عرصه‌ای می‌شوند که باید مورد آبخیزداری قرار بگیرد. پس این مسئله کوچکی نیست و به ازای آن نیروی انسانی می‌خواهد و بدون همراهی مردم اصلاً امکان‌پذیر نیست، خیلی از جاها حتی جابه‌جای تجهیزات خیلی سخت است برای همین زمان‌بر است، ولی در عین حال به مراتب هزینه‌های آن پایین‌تر است.

آبخیزداری در آمدزایی هم دارد؟

آبخیزداری در مناطقی انجام می‌شود که یا روستایی است یا شهرهای کوچکی در آن قرار دارد و تولیدمحور است؛ پایه آن هم کشاورزی و صنایع تبدیلی است.

شما با آبخیزداری اولین کاری که انجام می‌دهید آب بیشتری را به لایه‌های زمین نفوذ می‌دهید و چشمه‌ها و قنوات شما تقویت می‌شوند. کار بعدی این است که پوشش گیاهی افزایش پیدا می‌کند و وقتی که پوشش گیاهی افزایش پیدا کرد، میزان درآمد آن دامپرور هم بالاتر می‌رود. وقتی شما مرتع بیشتری داشته باشید تولید دام بیشتری خواهید داشت و نیازی به تأمین علوفه هم نخواهید داشت. همچنین می‌توانید دام بهتری از لحاظ وزنی تولید کنید که این به نفع تولیدکننده و کشاورز است و در زندگی خود این تأثیر را می‌بینند؛ البته آب آن هم در اختیار کشاورز قرار می‌گیرد، ولی سد عمدتاً با هدف شرب و صنعت است و اگر چیزی باقی بماند به کشاورزی ممکن است داده شود و محیط‌زیست که کلاً هیچ‌گاه در اولویت نیست.

هدف کلی سدسازی کنترل آب است و با نگاه اقتصادی به آن نگریسته می‌شود. اگر در سدسازی موفق بودند، امروز سیستان ما درگیر فقر و مهاجرت نبود آن هم منطقه‌ای که همیشه درگیر بارندگی است، یعنی تابستان، زمستان یا عید در این منطقه بارندگی هست ولی بارندگی آن با شمال فرق می‌کند.

در مجموع هر جایی که مفید بوده یک سدهای ساخته و چند هزار میلیاردی خرج شده‌است، در حالی که حتی تولید برق در سدها نیز یک چیز حاشیه‌ای است، چون نهایتاً ۵ یا ۶ درصد برق تولید می‌کنند که در حجم مصرفی برق تولیدی کشور اصلاً به حساب نمی‌آید. در حالی که آبخیزداری براساس تحقیقات انجام شده و تجربه‌های بین‌المللی در هند، چین و هلند نتایج فوق‌العاده دارد و نه‌تنها موجب افزایش سطح پوشش گیاهی شده بلکه مهاجرت معکوس را رقم زده و میزان خسارت‌ها را پایین آورده‌است.

ما در هر هکتار آبخیزداری نهایتاً ۳ میلیون تومان هزینه می‌کنیم که البته تا پارسال ۱/۵ میلیون هم کافی بود، ولی چون دستگاه متولی آن یعنی سازمان منابع طبیعی ذیل جهاد کشاورزی است و وزارت جهاد کشاورزی هم تمرکز خودش را بر تولید گذاشته و با وجود اینکه ۸۵ درصد اراضی کشور در دست منابع طبیعی است با بودجه ناچیز و تعداد پرسنل ناچیز نمی‌تواند از پس این شرایط بربیاید.

فکر می‌کنم بودجه سازمان منابع طبیعی کلاً امسال ۳ هزار میلیارد بود؛ با این بودجه حقوق پرسنل را بدهد، از جنگل‌های شمال یا زاگرس محافظت کند، جلوی بیابان‌زایی را بگیرد یا آبخیزداری انجام دهد؟! در حالی که ۳ هزار میلیارد پول یک سد در کشور هم نیست.

این سابقه در دنیا وجود دارد که برنامه‌های مشارکتی با مردم در بحث آبخیزداری انجام شود؟

اصلاً آبخیزداری بدون مردم منطقی نیست و جواب هم نخواهد داد. بخشی از هزینه‌های آبخیزداری برای نیروی انسانی صرف است، بخشی هزینه مطالعات است، بخشی هم هزینه تجهیزات است. در قسمت نیروی انسانی وقتی مردم در روستای خودشان شاهد این اتفاق باشند و تعامل خوبی هم انجام شود و کار در دست پیمانکار نباشد می‌تواند مردم را پای کار آورد و مردم هم مشارکت داشته باشند و از آن حفاظت کنند؛ چون در نهایت هم خودشان از آن سود خواهند برد. ولی وقتی به پیمانکار این کار را می‌سپارند، ۲۰ تا جوان از این روستا می‌گیرد، یک حقوقی به آنها می‌دهد، ولی این اسمش مشارکت نیست؛ در مشارکت باید مردم را آورد در مسجد نشاند، حرفشان را شنید، پیشینه تاریخی آن منطقه و کارهایی که شده را دانست و با همفکری اهالی این کار را انجام داد.

در بحث آبخیزداری چه کارهای انجام شده و چه راهکارهایی برای تحقق آبخیزداری در کشور توسط مجلس در حال انجام است؟

رحمت‌الله نوروزی: ما هم در بودجه ۱۴۰۰ و هم در بودجه ۱۴۰۱ در کمیسیون تلفیق بودجه آبخیزداری و آبخوان‌داری را دیده‌ایم؛ البته در سال گذشته تخصیص‌ها کم اتفاق افتاد و امیدواریم امسال سازمان برنامه و بودجه این بخش را تقویت کند تا با توجه به خشکسالی سال‌های اخیر، وزارت جهاد کشاورزی بتواند گام‌های مؤثری بردارد. در مجموع از نظر قانون مشکلی نداریم، ولی امیدواریم فقط توسط سازمان برنامه بودجه این تخصیص انجام شود تا سازمان جنگل‌ها و آب و خاک وزارت جهاد بتواند اقدامات اساسی را دنبال کنند.

بالاخره بعد از چند سال می‌توانیم وضعیت آبخیزداری را در کشور به یک وضعیت با ثباتی برسانیم؟ این برنامه شما چند ساله است؟

اقدامات خوبی در این چند سال اخیر حتی با وجود محدودیت‌های بودجه انجام شده‌است ولی نیاز به تقویت بیشتر است تا بتوانیم این برخورداری را بیشتر کنیم. بحث بهره‌وری در حوزه آب و خاک است و ما مسئولیت‌های زیادی را در حوزه آب و خاک داریم، ولی اینکه کی می‌توان این کار را به نتیجه رساند، بستگی به تخصیص اعتبارات دارد. پارسال این تخصیص ۷ یا ۸ درصد بوده‌است که ضعیف است، ولی در ۱۴۰۱ امیدواریم که بالا باشد.

پیش‌بینی شما این است که اگر این تخصیص اتفاق افتد، چقدر می‌توان جلوی خشکسالی‌ها و صدمات سیل را بگیریم؟

اقتصاد کشاورزی مورد توجه حضرت امام و رهبر انقلاب همیشه بوده، یکی از راه‌های خودکفایی هم این است که ما بتوانیم استفاده مفیدی از آب و خاک داشته باشیم. هدررفت آب در کشور ما زیاد است و این سیل‌ها هم مشکلات زیادی برای هموطنان ما ایجاد کرده‌است. هر چقدر بتوانیم این مسئله را مدیریت کنیم موجب افزایش کشت می‌شود و همچنین امنیت غذایی و راندمان تولید را بالا می‌برد. نگاه آیت‌الله رئیسی رئیس‌جمهور هم به این است که ما بتوانیم از حوزه بخش کشاورزی حمایت کنیم و توجه به این مسئله اثرگذار خواهد بود.

همچنین با توجه به اینکه تدوین قانون هفتم توسعه هم نزدیک است، ما اخیراً با سازمان جنگل‌ها هم جلسه داشتیم و به آنها گفته‌ایم هر چیزی که نیاز دارید بگویید تا در خصوص آن قانونگذاری انجام شود.

مسئولیت اجتماعی

حسین سروقامت

۶۳۹

محمدرضا شعبانعلی، جامعه‌شناس در کتاب «فرهنگ سنگ و سگ» به مقطع کوتاهی اشاره می‌کند که سیگاری بوده و بعدها آن را ترک کرده‌است... و ناسزاهایی که در شبکه‌های اجتماعی نثارش کرده‌اند!

او این کامنت‌ها را یادآور بخشی از دردهای جامعه می‌داند که سال‌هاست به آنها عادت کرده‌ایم... و به ویژه روی دو درد انگشت می‌گذارد.

نخست «اعتقاد به الگوی کامل» که آدمی یا کاملاً الگوست یا اساساً الگو نیست؛ تفکری که انسان‌ها را شیطان یا فرشته می‌پندارد؛ نه مجموعه‌ای از خوبی‌ها و بدی‌ها!

... و هزینه‌های گزافی که چنین تفکری بر جامعه تحمیل کرده‌است.

دومین درد «ظاهربینی و کوته‌نظری» که در آن ایرادهای جزئی، بزرگ و ایرادهای بزرگ، کوچک پنداشته می‌شوند.

به این دردها بیندیشید. دردهای دیگری می‌شناسید که جامعه به آنها عادت کرده‌است؟

یادداشت

زهرا چیذری

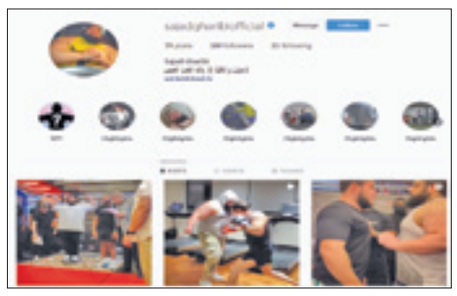

دام نمایش هالک ایرانی در مسیر جوانانی با رؤیای هالیوودی

باخت سجاد غریبی، معروف به هالک ایرانی مقابل حریف قزاق خود، از زوایای گوناگونی قابل واکاوی است، اما شاید یکی از مهم‌ترین محورهایی که بتوان درباره این ماجرا به بحث و بررسی پرداخت مسئله دروغ‌های مجازی است که در شبکه‌های اجتماعی همچون اینستاگرام به مدد فیلترها و دستکاری‌های فتوشاپی اتفاق می‌افتد و مخاطب را به اشتباه می‌اندازد. هالک ایرانی و تصاویری که از عضلات و قدرت بدنی‌اش در فضای مجازی و صفحات اینستاگرامی به نمایش می‌گذاشت، تنها یکی از مصادیق بازنمایی‌های غیرواقعی برای اغوای مخاطب است.

واقعیت بسیاری از بلاگرهای اینستاگرامی نمایشی نیست که پیش چشم مخاطب خود به تصویر می‌کشند، اما این تصاویر غیرواقعی و این زندگی نمایشی موجب می‌شود تا بسیاری از افراد واقعیت زندگی خود را با این نمایش مجازی مقایسه کنند و در دام بیفتند. این نمایش می‌تواند بازنمایی از خوشبختی یک زوج بلاگر و عاشقانه‌های آنها پیش چشم مخاطبان باشد، آن هم در حالی که در پشت صحنه و زندگی واقعی خود با چالش‌های زیادی دست و پنجه نرم می‌کنند یا نمایش عضلات فتوشاپی و دستکاری شده سجاد غریبی بلاگری که به هالک ایرانی معروف شده و وقتی بنا می‌شود در میدانی واقعی قدرت عضلاتش را بیازماید، به شکلی مفتضحانه شکست می‌خورد؛ شکستی که فقط نشانه پوشالی بودن قدرت عضلات وی نیست، بلکه پوشالی بودن فضای شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های غیر رسمی را نشان می‌دهد. با وجود این، فعالیت بلاگرهای فضای مجازی ذهن مخاطبان را قاب بندی می‌کند. «framing» یا همان قاب‌بندی یکی از پرکاربردترین تئوری‌های رسانه‌ای است. به گونه‌ای که با نمایش و تکرار ذهن مخاطب را مطابق با خواسته رسانه‌ها تنظیم می‌کند و با عنایت به ضریب نفوذ شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های غیررسمی همچون اینستاگرام، فعالیت و تصاویری که افرادی همچون سجاد غریبی از خود به نمایش می‌گذارند، به بسیاری از جوانان و نوجوانان ایرانی خوراک فکری می‌دهد. جوانانی مانند همین آقای غریبی که از کودکی اسطوره‌های ذهنی‌شان هالک، مرد عنکبوتی، بت‌من و امثال اینها بوده‌است و در بزرگسالی برای آنکه به هر قیمتی شبیه این کاراکترهای هالیوودی شوند، دست به هر کاری می‌زنند. از دستکاری‌های نرم‌افزاری عکس‌ها و فیلم‌هایشان گرفته تا استفاده از انواع و اقسام مکمل‌ها و داروهای استروئیدی که شاید برای این جوانان عضلاتی به ظاهر قوی به ارمغان آورد، اما در کنار این عضلات قوی باید عواقبی همچون نارسایی‌های کبدی و کلیوی و مرگ‌های ناگهانی را هم به عنوان عوارض مصرف این داروها برای رشد ناگهانی عضلاتشان بپذیرند و باور کنند. همچنان که هر از چند گاه شاهد مرگ‌های ناگهانی جوانانی هستیم که حکایت ورزشکاری و عضلات برجسته‌شان، خبر مرگ آنها را با اعجاب بیشتری همراه می‌کند، اما با کمی واکاوی متوجه خواهیم شد، دلیل این مرگ‌ها مصرف داروهای استروئیدی است که عضله می‌سازد، اما با تخریب سلامتی ارگان‌های حیاتی بدن مثل کلیه و کبد، مرگ ناگهانی این سبک از ورزش را تسریع می‌کند. همچنان که اسفند ماه سال گذشته اسحاق قویدل قهرمان مازندرانی پرورش‌اندام ایران و جهان که عناوین زیادی را در مسابقات داخلی و بین‌المللی در دسته سنگین وزن به نام خود کرده‌بود، در اثر بیماری سرطان چشم از جهان فرو بست. از سال ۱۳۹۷ و به واسطه استفاده از داروهای غیرمجاز مبتلا به سرطان سارکوم شد. حتی مستندی درباره زندگی اسحاق قویدل و ابتلای او به سرطان بعد از استفاده از داروهای غیرمجاز با نام «رؤیای پوشالی» ساخته و پخش شد.

رفتار نمایشی چهره‌هایی چون سجاد غریبی یا دیگر افرادی که کوه‌های عضلات خود را در برابر چشمان جوانان و نوجوانانی که چهره‌های هالیوودی قهرمانان دوران کودکی‌شان بوده‌اند در شکل‌گیری چنین فجایعی متهم ردیف اول است.

خبر کوتاه

■ رئیس کل دادگستری خوزستان درباره جزئیات اولین جلسه دادگاه متروپل گفت: روز گذشته اولین جلسه رسیدگی به پرونده حادثه متروپل با حضور اولیای‌دم متوفیان و متهمان پرونده برگزار شد.

■ رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک از افزایش ۱۵ درصدی وصول معوقات بانک‌ها به کمک سازمان ثبت اسناد و املاک خبر داد.

■ رئیس گروه تغییر اقلیم و حفاظت از اتمسفر سازمان حفاظت محیط‌زیست گفت: با تغییرات اقلیمی و افزایش سالانه میانگین دما، به نظر می‌رسد کشور ما هم سال به سال بیشتر در معرض فعالیت «مونسون» قرار می‌گیرد.

■ رئیس فرهنگستان علوم پزشکی گفت: مطالعات نشان داده‌است واکسن‌هایی که برای پیشگیری از بیماری‌های واگیر در نوبت‌های مختلف به کودک تزریق می‌شوند، بر کودکانی که شیر مادر خورده‌اند اثرگذاری بیشتری دارد.

■ مخترعین ایرانی روش نوین آبدهی را ابداع کرده‌اند که نسبت به آبیاری قطره‌ای ۵۰ درصد مصرف آب کمتری دارد.

■ مدیر کل دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس وزارت بهداشت گفت: تغذیه انحصاری با شیر مادر در شش ماه نخست بعد از تولد نوزاد در کشور به ۴۷/۴ درصد رسیده‌است.